

15-10-2013

Sagsnr.
2013-0227336

Dokumentnr.
2013-0227336-1

Sagsbehandler
Jonas Gammelgaard

Til Borgerrepræsentationen

Christianshavnsrutens historik og videre proces

På møde i Teknik- og Miljøudvalget den 23. september 2013 blev der vedtaget et ændringsforslag om, at anlæggelsen af cykelruten Christianshavnsruten, som blandt andet går igennem Christiania, skal være færdiganlagt senest den 30.6.2014. Det Konservative Folkeparti brugte herefter standsningsretten efter styrelseslovens § 23 med henblik på sagens indbringelse for Borgerrepræsentationen. Til den videre drøftelse i Borgerrepræsentationen beskrives her projektets historik samt Teknik- og Miljøforvaltningens forventninger til den videre proces.

Status på projektet

Christianshavnsruten forløb uden for Christiania står nu over for den sidste anlægsetape i form af etablering af resterende stianlæg, broen over Laboratoriegraven, samt en bro over Dyssegraven med landfæste på selve Christiania. De to broer skaber sammen med det eksisterende stisystem på Christiania forbindelse mellem Holmen og den nye gang- og cykelsti langs Kløvermarken, der planlægges forlænget længere ud mod Amager Strand.

I forhold til Christianshavnsrutens forløb på Christiania er det aftalt med formanden for Fonden Fristaden Christiania Knud Foldschack, at der ved årsskiftet 2013/2014 skal foreligge et løsningsforslag fra Christianias side. Forslaget skal sikre, at der ikke kan cykles for stærkt på de eksisterende stier gennem området.

For at sikre ibrugtagning senest den 30.6.2014, jf. ændringsforslaget, forventer Teknik- og Miljøforvaltningen i december 2013 at fremlægge en indstilling til politisk beslutning. Indstillingen vil tage højde for, at der rettidigt må tages stilling til processen, såfremt Christiania mod forventning ikke ønsker at bakke op om ruten inde på Christiania. Se sidste afsnit vedr. videre proces.

Færdiggørelsen af stien på Arsenaløen, fra Multihallen til kommende brofæste for broen over Laboratoriegraven, er til orientering igangsat i uge 43.

Historik

Broen over Dyssegraven samt strækningen gennem Christiania har gennem tiden været projektets største udfordring. Teknik- og Miljøforvaltningen har adskillige gange drøftet projektet med

Center for Anlæg

Islands Brygge 37
Postboks 441
1505 København V

E-mail
jongam@tmf.kk.dk

EAN nummer
5798009493149

www.kk.dk/Borger/ByOgTrafik/anlaegsprojekte

forskellige repræsentanter for Christiania, først i lokalplan-regi i 2008, derefter under projekteringsforløbet af Christianshavnsruten 2009-2011, og senest i 2013 med Knud Foldschack på vegne af Fonden Fristaden Christiania. Christiania har i processen vist modstand mod projektet, særligt begrundet i en bekymring for sikkerheden, hvis der cycles for stærkt på området.

Christiania har klaget til Natur- og Miljøklagenævnet over Center for Byggeris dispensation af 29. februar 2012 fra fortidsmindebeskyttelseslinjen. Det har sammen med den efterfølgende risiko for en retssag med opsættende virkning for eventuelle igangsatte entreprenørarbejder, og deraf risiko for afledt erstatning til entreprenøren, også været medvirkende til en forsinkelse af entreprenørbuddet.

Teknik- og Miljøudvalget godkendte linjeføringen den 29. juni 2010. Derudover har der været følgende indstillinger og orienteringsnotater til Teknik- og Miljøudvalget (TMU) og Borgerrepræsentationen (BR):

- BR 15. maj 2008, Cykelpakke III vedtages
- TMU 17. juni 2009, beslutning om igangsætning af projektudvikling
- TMU 29. juni 2010, linjeføringen godkendes og detailprojektering igangsættes
- TMU orienteringsnotat af 24. oktober 2011, der bl.a. redegjorde for, at den del af ruten, der ligger på den centrale del af Christiania, ikke kunne projekteres, da rådgiverne blev forhindret i deres arbejde samt at forvaltningen fortsat ville forsøge at løse problemerne igennem dialog, bl.a. med fondsbestyrelsen for Christiania, når bestyrelsen er endeligt etableret.
- BR 1. december 2011, muligheden for at træffe ekspropriationsbeslutning vedr. områder beliggende uden for Christiania blev uddelegeret til TMU
- TMU indstilling 27. februar 2012, hvori der blev truffet ekspropriationsbeslutning for arealer uden for Christiania. Der blev redegjort for, at forvaltningen ville indgå en aftale med Bygningsstyrelsen om sikring af forbindelsen gennem Christiania.
- TMU orienteringsnotat af 19. april 2012, om udsættelse af anlægsstart pga. klagesag.
- 1. juli 2012, Fonden Fristaden Christiania overtager en del af Christiania fra staten
- TMU orienteringsnotat af 17. juni 2013, om afgørelse af klagesag og videre proces.

Processen med Christiania:

- 2007-2008: Lokalplanforslag for Christiania: Københavns Kommune, Bygningsstyrelsen og repræsentanter fra Christiania udarbejder et forslag til linjeføring af Christianshavnsruten.
- April 2008: Lokalplanforslaget vedtages til offentliggørelse i TMU, ØU og BR.
- Årsskiftet 2008 / 2009: Christiania udarbejder et alternativ til linjeføringen. Linjeføringen fra lokalplanforslaget og Christianias forslag bliver vurderet af eksterne rådgivere. Inden rapporten foreligger i en endelig version, har Christiania udarbejdet et tredje forslag til linjeføring.
- August 2009: Christianias tredje forslag til linjeføring præsenteres for Teknik- og Miljøforvaltningen. Christiania ønsker, at det er denne linjeføring, Teknik- og Miljøforvaltningen arbejder videre med som forslag.
- Oktober 2009: Kulturarvsstyrelsen vurderer, at Christianias forslag ikke vil kunne godkendes.
- December 2009: Bygningsstyrelsen og Christiania orienteres om, at Teknik- og Miljøforvaltningen ikke går videre med Christianias forslag. Bygningsstyrelsen og Christiania orienteres ligeledes om, at Teknik- og Miljøforvaltningen vil bede et eksternt rådgiverfirma om at kvalificere den oprindelige linjeføring fra lokalplanforslaget i forhold til de bekymringer, som Christianias repræsentanter tidligere har ytret i forhold til dette forslag til linjeføring. Når kvalificeringen ligger færdig, vil Bygningsstyrelsen og Christiania atter blive inddraget. Rapporten vil også redegøre for fravalget af Christianias forslag på baggrund af Kulturarvsstyrelsens afvisning at det voldgennembrud, det medfører.
- 23. marts 2010: Teknik- og Miljøforvaltningen ønsker at få kommenteret udformningen af repræsentanter fra Christiania - på mødet afbrydes dialogen.
- 29. juni 2010: TMU godkender linjeføringen.
- 6. september 2010: Dialogen genoptages.
- 11. oktober 2010: Landmålere forhindres i at måle op.
- 8. november 2010: Møde mellem rådgiverne og Christiania om rådgivernes forslag til udformning. Christiania lover en tilbagemelding.
- 6. december 2010: Christiania gives en frist til 10. januar 2011 for tilbagemelding.
- 10. januar 2011: Christianias frist for tilbagemelding udløber uden svar.
- 28. marts 2012 klager Christiania til Natur- og Miljøklagenævnet over dispensation af 29. februar 2012 fra fortidsmindebeskyttelseszone.

- 21. september 2012, Natur- og Miljøklagenævnet giver ikke Christiania medhold i klagen. Frist for retssag frem til 21. marts 2013.
- 2. november 2012: Møde mellem TMF og Knud Foldschack på baggrund af at Fonden Fristaden Christiania pr. 1. juli 2012 erhverver dele af Christiania.
- 21. marts 2013. Christianias frist for at anlægge retssag udløber.
- 12. juni 2013 aftales det med Knud Foldschack, at der ved årsskiftet 2013/2014 foreligger et løsningsforslag fra Christiania om en opgradering af ruten gennem området. Der gives et ½ år til denne interne dialog på Christiania, da det omtrent svarer til den tid, at det vil tage at færdigprojektere resten af projektet.

Opmærksomheden henledes på, at Bygningsstyrelsen i aftalerne med Fonden Fristaden Christiania gennem tinglyst servitut har sikret gang- og cykelruten gennem de områder, der er udmatrikuleret og overgået til Fonden Fristaden Christianias ejerskab. Bygningsstyrelsen er fortsat ejer af den del af stien der forløber gennem det fredede fortidsminde-område.

Det er særskilt aftalt mellem Bygningsstyrelsen og Fonden Fristaden Christiania, at styrelsen med fire ugers varsel kan opsige brugsretten til det brændeskur, der ligger, hvor broen over Dyssegraven får brofæste, og at Fonden skal sørge for, at skuret er ryddet, når brugsretten ophører. Dvs. at forvaltningen skal meddele Bygningsstyrelsen, hvornår skuret skal være ryddet.

Videre proces

Parallelt med færdigprojekteringen af projektet pågår drøftelser med Knud Foldschack, som repræsentant for Christiania, om den konkrete udformning af gang- og cykelstien, herunder elementer der kan sikre, at der cykles med en hastighed, der ikke skaber usikre situationer for fodgængere på Christiania. Det er aftalt, at der ved årsskiftet 2013/2014 skal foreligge et løsningsforslag fra Christianias side til sikring af, at der ikke kan cykles for stærkt gennem området. For at sikre ibrugtagning senest den 30.6.2014, vil Teknik- og Miljøforvaltningen til december 2013 bringe en indstilling til politisk beslutning om hvilke tiltag, der skal tages i anvendelse over for Christiania for at realisere projektet, såfremt Christiania ikke fremkommer med et realiserbart løsningsforslag inden for den aftalte tid.

En manglende opbakning fra Christiania vurderes at komplicere udførelsen af anlægsarbejderne betydeligt, idet der kan vise sig behov for sikkerhedsmæssige foranstaltninger til beskyttelse af entreprenører, rådgivere og øvrige tilknyttet projektet.

Centerchef Jens Christian Zøfting-Larsen
Center for Anlæg